

פרשת שופטים וחודש אלול תשפה – הצעד הראשון לתשובה באלול

1. **דברים טז, יח:** שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוך נתן לך ... ושפטו את העם משפט צדק: לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים - **רמב"ם סנהדרין א:** בתחלה קובעים בית דין הגדול והוא הנקרא סנהדרין גדולה ומניינם שבעים ואחד. בכל עיר מישראל שיש בה מאה ועשרים או יותר, מעמידים סנהדרין קטנה ויושבת בשער העיר, שנאמר (עמוס ה, טו) 'והציגו בשער משפט', ומניינם עשרים ושלושה דיינים... עיר שאין בה מאה ועשרים, מעמידים בה שלושה דיינים, כדי שיהא בהן רוב ומיעוט אם היתה ביניהן מחלוקת בדיון מן הדינים.
2. **חינוך תצא:** למנות שופטים ושטרים ... וזאת אחת מן המצוות המוטלות על ה**צבור** שבכל מקום. **נצי"ב בהעמק דבר:** 'תתן לך' - בלשון **יחיד**? זו אזהרה על כנסת ישראל שהם סנהדרין גדולה, להעמיד בית דין בכל עיר וכנסת ישראל בכללה כתיב בלשון יחיד. **אלשיך:** לשים לב לאומרו **'לך'** שהוא מיותר? **ספרי:** מנין שממנים בית דין לכל ישראל [בכל קיבוץ ואפילו קטן]? ת"ל 'שופטים תתן לך'. ומנין שממנים שוטרים לכל ישראל? ת"ל 'שוטרים תתן לך'. **אור החיים:** 'לא תטה משפט' - לא ייחד האזהרה לשופטים וצוה **לנוכח**, לרמוז כי כללות ישראל ישנם באלו אזהרות אם לא ימנו השופטים כדרך שנצטוו, הם המטים משפט ועוברים על כל האמור. **שפתי כהן:** 'בכל שעריך' - מה בא לרמוז?
כלי יקר: 'שופטים ושטרים תתן לך' - קשט עצמך תחילה (בבא בתרא ס, ב) ואחר כך ושפטו את העם משפט לקשט זולתו.
- תולדות יעקב יוסף:** כלל הכל מה שכתב החסיד מוהר"י יעב"ץ בפ"ב דאבות במשנה 'ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו' - וזה לשונו: זה כלל גדול להתמדת השלום והאהבה בין האנשים, כי רוב הקטטות נופלות בסיבת שפוט האדם משפט אחד לעצמו ומשפט אחד לזולתו. ולכן הזהיר שיהיה דעתך ונפשך תחת נפשו. אם חירפך בן אדם על איזה דבר שעשית לו, אל תשיבהו עד שתדין אתה בעצמך אם היה הוא עושה לך מה שעשית לו, האם היית מחרפו יותר ממה שחרפך?
3. **מאמר שופטים ושטרים תשכט:** 'שופטים ושטרים תיתן לך בכל שעריך' - היינו שצריך להגדיר עצמו בענין הראיה, שיהיה 'עוצם עיניו מראות ברע' ... כמו כן צריך להיות ההגדרה בענין השמיעה, להיות אוטם אזניו משמוע דבר רע, כמו לשון הרע... צריך להיות ההגדרה בענין הריח, להיזהר מהרהורים רעים, כמאמר 'הרהורי עבירה קשים מעבירה, וסימנך ריחא'. וכך צריך להיות ההגדרה בענין הדיבור, כמו שכתב הרמב"ם 'ואפילו בצרכי הגוף לא ירבה אדם דברים', ואמרו לא מצאתי לגוף טוב משתיקה ... כי גם כאשר ההבטה היא בקור רוח ובשעת מעשה אינו מרגיש איזו התפעלות, הרי זה עושה רושם וחקיקה גדולה בנפש **ולא תעבור בלי התעוררות רע בהתגלות**, רחמנא ליצלין.
במדבר ו, ב: מ"ן ושכר יזיר, חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה - **נצי"ב:** האי 'יזיר' מיותר? למדו חז"ל 'לך לך אמרי לנזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב', ומשמעות "יזיר" היא יהא מובדל לגמרי. וכך מוכח מעובדא דשמשון, דכתיב (שופטים יד, ה) 'וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבואו עד כרמי תמנתה, והנה כפיר אריות ... וישסעהו כשסע הגדי ולא הגיד לאביו ולאמו'. וקשה, היאך לא ראו את אשר עושה? אלא כיון שבאו עד הכרמים, הוא בהיותו נזיר סר מן הדרך איתם ועל כן לא ידעו מה שנעשה.
מורה לדור נבון א/42: ביחס לשאלה מהי הדרך הטובה להתגבר על פיתויי היצר? הנה **לא לתת לו להתקרב אל הצעד הראשון**. דהיינו, כבר כשמופיעה **מחשבה בלתי רצויה**, לסלק אותה מהמוח מיד והדרך לנתק את המוח ממחשבה היא על ידי היסח הדעת למחשבה אחרת, חיובית ומאירה.
4. **שולחן ערוך סימן שכט:** עכו"ם שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממון - אין מחללין עליהם את השבת. באו על עסקי נפשות, ואפילו סתם [כשלא ברור מה רצונם], יוצאים עליהם בכלי זין ומחללין עליהם את השבת ... ובעיר הסמוכה לספר [לגבול] **אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש - מחללין את השבת**. **רמ"א:** ואפילו לא באו עדיין, אלא **רוצים לבוא** [שיש מודיעין שהם מתכוונים לבוא]. **רש"י עירובין מה, א:** שמא ילכדוהו ומשם **תהא נוחה הארץ ליכבש לפניהם**.
ליקוטי שיחות כ/355: הרמב"ם כותב (תענית ה, ה) שזכרון התעניות הוא כדי שנושב להיטיב, והנה ירושלים היא אותיות 'יראה שלם', וכאשר מזהים מצור של היצר על יראת שמים, אפילו כשהמצור אינו על איסורים חמורים, אלא על דקדוק קל של דברי סופרים ואפילו עניין שחידש תלמיד ותיק בדורות האחרונים, צריך לעשות כל השתדלות לבטל המצור. משום שזלזול בקלה שבקלות היא התחלה לתוצאות חמורות, כמאמר הגמרא 'היום אומר עשה כך כו' עד שאומר עבוד עבודה זרה'.